

REMISSVAR

IVAs synpunkter på Energimyndighetens rapport Implementering av artikel 7 i energieffektiviseringsdirektivet – Energimyndighetens beräkningar och förslag med kompletteringar, samt av Finansdepartementets promemoria Bensin- och dieselkonsumtion i Sverige - ekonometriska skattningar av priselasticiteter

Inledning

I remissen ingår att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i de bifogade texterna särskilt:

1. Bedömningar och förslag beträffande nivå för ett kumulativt energisparbeting för perioden 2014-2020.
2. Bedömningar och förslag beträffande effekter av nuvarande styrmedel, inklusive energi- och koldioxidskatter.
3. Bedömningar och förslag till nya och/eller utvecklade styrmedel för att nå kumulativt energisparbeting för perioden 2014-2020.

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, har inbjudits att yttra sig över rubricerat ärende och vill härmed framföra följande.

För att långsiktigt lyckas med energieffektivisering i en marknadsekonomi måste slutkunderna få en ekonomisk fördel av sina åtgärder inom effektiviseringsområdet. Marknadsnära lösningar ska därför alltid eftersträvas.

IVA vill påpeka att förslagen inte uppfyller kraven på en statlig utredning vad gäller konsekvensanalyser av lagda förslag. Inom till exempel fastighetspaketet så konstateras att förslagen innebär investeringar inom fastighetsbeståndet med 16 miljarder kronor men det anges inte hur denna fördyring ska fördelas mellan hyresgäster eller kommuner (bostadsbidrag).

IVA ställer sig bakom Riksdagens mål för energieffektivisering, det vill säga att energintensiteten i den svenska ekonomin ska minska med 20 procent mellan 2008 och 2020.

IVA vill betona vikten av att skilja på de båda begreppen energibesparing och energieffektivisering. Som Energimyndigheten påpekar görs i ingen entydig distinktion mellan besparing och effektivisering i Energieffektiviseringsdirektivet.

Det är viktigt att aktiviteter till följd av införandet av direktivet ger verkliga kostnadseffektiva åtgärder för att effektivisera energianvändningen i de olika sektorerna i samhället. Det finns inget självändamål i att använda mindre energi, men det är självklart att energi som alla andra resurser ska användas så effektivt som möjligt.

Energieffektivisering är en strategisk fråga ur ett nationellt perspektiv. Tekniken för energieffektivisering finns och är inte den trånga sektorn, även om applikationerna behöver utvecklas. Samtidigt kan man konstatera att den potential som finns när det gäller energieffektivisering troligen inte kommer att uppnås utan att ett vidgat angreppssätt tillämpas. De flesta hindren är en kombination av brist på kunskap, systemtänkande, ekonomi och administrativa resurser.

Många energieffektiviseringslösningar bygger på att omfördela energianvändningen över tid. Egenproducerad el kommer att behöva lagras eller säljas. Smarta energisystem förväntas medföra en revolution när det gäller möjligheten att styra energianvändningen i samhället.

En mer effektiv användning av energi ger flera positiva effekter: det bidrar till ökad konkurrenskraft för näringslivet, det minskar kostnader för såväl hushåll som näringsliv, det skapar marknader för nya energieffektiva produkter och ur ett globalt perspektiv minskad klimatpåverkan.

IVAs projekt Ett energieffektivt samhälle bidrar till att identifiera möjligheter och hinder för och öka incitamenten för att genomföra kostnadseffektiv energieffektivisering i de olika sektorerna i samhället. Dessutom ska projektet identifiera nya affärsmöjligheter och affärsmodeller inom området energieffektivisering för svenska företag.

Visionen i projektet är att effektivisera energianvändningen i Sveriges med 50 procent fram till 2050.

När det gäller remissarbetet har vi valt att avstå från att i detalj analysera de siffror som anges i Energimyndighetens rapport, både med avseende på betinget och med de olika åtgärdsalternativen, och i stället gjort en kvalitativ bedömning.

Bedömningar och förslag beträffande nivå för ett kumulativt energisparbete för perioden 2014-2020

Sveriges totala årliga genomsnittliga energianvändning under 2008-2010 var 386 TWh. Av detta bedömer Energimyndigheten att 240 TWh är såld energi, vilket således utgör basen för betinget. Detta ger ett beting på 3,6 TWh per år eller 101 TWh för perioden 2014-2020. Från detta dras 25 procent, som är maximalt avdrag enligt direktivet, vilket uppskattas vara åtgärder gjorda under perioden 2009-2013. (Sannolikt har Sverige haft styrmedel som genererat betydligt mer energieffektivisering än de 25 TWh som får dras av ifrån betinget.) Detta ger slutligen ett totalt beting för åtgärder under hela perioden på 76 TWh.

Effekten av befintliga styrmedel som verkar under den kommande perioden, inklusive energi- och koldioxidskatter täcker enligt Energimyndigheten 37 TWh, således återstår det 39 TWh. Det betyder att effekten av de befintliga och de nya styrmedlen måste mer än fördubblas.

IVA delar uppfattningen att målet för betinget är ambitiöst men sannolikt möjligt att uppnå.

Bedömningar och förslag beträffande effekter av nuvarande styrmedel, inklusive energi- och koldioxidskatter.

Uppskattningen att de befintliga styrmedlen med inklusive skatter ger en effektivisering av 37 TWh är i hög grad en försiktig ansats. Det finns andra styrmedel som i praktiken påverkar energianvändningen, men som inte räknas med i underlaget eftersom de inte passar in enligt direktivet.

Effekten av de högre svenska energi- och koldioxidskatterna, jämfört med om endast minimiskattenivån tillämpats, har beräknats ge en energieffektivisering motsvarande 24 TWh. Det är självklart att beräkningen av vad de svenska skatterna ger för effekt har en mycket stor inverkan på hur enkelt betinget uppnås.

Enligt Energimyndigheten skulle det vara möjligt att argumentera för ”en beräkningsgrund som ger minimalt återstående effektiviseringsbeting, om ens något alls”. IVA delar Energimyndighetens uppfattning att detta skulle strida mot andemeningen med direktivet och den ambition som regeringen har när det gäller energieffektivisering av de svenska samhället.

IVA anser inte att det är meningsfullt att göra någon egen bedömning av vad de befintliga styrmedlen kommer att kunna ge.

Bedömningar och förslag till nya och/eller utvecklade styrmedel för att nå kumulativt energisparbeting för perioden 2014-2020.

De befintliga energi- och koldioxidskatterna anses ge en oförändrad effekt av 24 TWh och de trimmade och nya åtgärderna beräknas ge 59, totalt således 83 TWh. IVA anser att, även om direktivet fokuserar på den relativt korta perioden 2014-2020 så måste de styrmedel som förstärks eller införs ha ett längre perspektiv än 2020. Energieffektivisering är en långsiktig process.

Om det ska vara möjligt att få den önskade effekten under den avsedda perioden krävs att i första hand befintliga styrmedel används och utvecklats.

Även om energieffektiviseringen planeras till stor del med befintliga styrmedel är det viktigt att Energimyndigheten i det kommande arbetet inte glömmer bort andra områden inom energiområdet som kan öka energieffektiviteten i samhället till exempel:

- Forskning och utveckling (både tekniskt och ekonomiskt)
- Konsumenternas ökade ambition att generera energi lokalt
- Effekten av ett allt smartare energinät

IVA lyfter gärna fram betydelsen av forskning, innovation och utbildning, för samhällets konkurrenskraft och tillväxt.

Nedan följer kommentarer till de olika paketen i Energimyndighetens förslag.

Paket för offentlig sektor

Energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting samt kommunala klimat- och energirådgivare utgör kärnan i det nya paketet. Det nya är i huvudsak att dra nytta av tidigare erfarenheter för effektivare åtgärder och uppföljning samt att fler områden för åtgärder räknas in (kommunala VA-verk, gatubelysning och så vidare).

Årliga och kumulativa effekter av förstärkta styrmedel inom paketet blir 0,58 TWh per år eller 16 TWh fördelat på följande sätt:

- Kommunal energi- och klimatrådgivning: 0,03 TWh/år.
- Energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting: 0,55 TWh/år.

Kostnader för paketet blir ca 99 miljoner kronor för det nuvarande energieffektiviseringsstödet, dock anges ingen siffra för det nya paketets kostnad.

IVAs bedömning är att detta är ett viktigt paket eftersom det finns ett stort symbolvärde i hur denna sektor agerar och att åtgärder av fysisk karaktär kan genomföras. Eftersom det inte finns några siffror kan inte lönsamheten i paketet bedömas.

Näringslivspaketet

Paketet består av en breddning av ”programmet för energieffektivisering” (PFE) till att omfatta inte bara den energiintensiva industrin och att hantera alla energibärare. Till detta läggs även energikartläggningscheckar, regionalt stöd och rådgivning. Paketet ska erbjudas i flera nivåer beroende på tidigare aktiviteter i företagen.

Energimyndighetens förslag förväntas ge en årlig effekt på 19,8 TWh kumulativt.

Kostnaderna för paketet är uteblivna skatteintäkter på ca 155 miljoner kronor/år (nuvarande system) + extra administrativa kostnader för företagen (ingen siffra anges). Det innebär en fördubbling av de administrativa kostnaderna för näringslivspaketet på Energimyndigheten.

IVA anser att näringslivspaketet är det viktigaste paketet inte bara för att det är det största utan även för att det innehåller en utveckling och breddning av nästa version av PFE. Även om energikartläggningscheckarna inte har samma betydelse som PFE så kan det bli ett viktigt instrument för små och medelstora företag. Paketet förfaller dessutom vara mycket kostnadseffektivt.

Fastighetspaketet

Detta paket bygger på utvidgning och intensifiering av befintliga nätverken BELOK och BeBo. Paketet har två nivåer, varav den första nivån i huvudsak innebär spridningseffekter mot nya deltagare. Den andra nivån riktar sig till dem som tidigare deltagit i BELOK och BeBo.

Energimyndigheten föreslås att ett system för kreditgarantier utreds.

Energimyndighetens förslag ger en årlig effekt på 0,32 TWh/år eller 9,53 TWh kumulativt.

Kostnaden för att uppnå den besparingen uppskattas till ca 16,3 miljarder kronor vid förlängd/trimmad/ny insats per år. Detta ger en energikostnad på ca 12 kronor/kWh.

IVA anser att detta paket måste analyseras ytterligare för att ge säkrare underlag.

Frivilligt avtal för energibolag och hushåll

I dag säljer vissa energibolag energitjänster till sina slutanvändare. Energimyndigheten föreslår en formalisering för att kunna räkna in detta under EED. Frivilliga avtal ingås med energibolag om vissa tillvägagångssätt och vissa mål. På detta sätt stimuleras också energitjänstemarknaden.

Kommunsektorn måste även få det säkerställt att energitjänster från ett kommunalägt bolag inte bryter mot lagen. I dagsläget tvekar flera kommunpolitiker i bolagens styrelser att låta bolagen ägna sig åt energieffektivisering.

Energimyndigheten bedömer att detta kommer att ge en årlig effekt av 0,5 TWh eller 13,4 TWh kumulativt.

Energimyndigheten väljer att inte bifoga några siffror för styrmedlet utan skriver; ”Den budgetmässiga kostnaden för detta styrmedel begränsas till administration av själva styrmedlet samt verifiering av genomförda åtgärder (möjligen av Energimyndigheten). Utöver detta kommer företagens egna kostnader för administration och inrapportering.”

IVA stödjer detta förslag men vill betona att det är viktigt att konkurrensförhållandet i relation till privata aktörer inte påverkas negativt.

Finansdepartementets promemoria Bensin- och dieselkonsumtion i Sverige – ekonomiska skattningar av priselasticiteter.

I promemorian ifrån Finansdepartementet av professor Runar Brännlund framgår att, om de svenska energiskatterna på drivmedel hade varit lika med EUs miniminivå, så hade drivmedelsförbrukningen varit drygt 57 TWh högre än idag. Med andra ord kan man säga att den svenska skatten skulle bidra med en ”energieffektivisering” på 57 TWh för perioden 2014- 2020.

Energimyndighetens redovisade uppskattning av effekten av skatten för drivmedel är ca 11,8 TWh. Enligt muntlig uppgift från Energimyndigheten skulle effekten, om beräkningarna görs kumulativt på motsvarande sätt såsom Brännlund, dock kunna vara så stor som 48 TWh.

Vilken beräkning som kan och bör användas borde avgöras på EU-nivå så att tolkningen i medlemsstaterna blir likvärdig.

IVA kan dock konstatera att generella styrmedel såsom skatter ger tydliga prissignaler och är viktiga i att arbetet med att uppnå energieffektiviseringar.

Medverkande

Ärendet har handlagts av Jan Nordling, projektledare för IVAs projekt *Ett energieffektivt samhälle* och avdelningssekreterare för *IVAs avdelning för Elektroteknik*. Yttrandet har utarbetats i samråd med Tommaso Auletta, Lars Bergman, Kjell Jansson, Andres Muld, Birgitta A Resvik, Maria Sandqvist och Maria Sunér Fleming - samtliga medlemmar i styrgruppen för *Ett energieffektivt samhälle*.

Stockholm som ovan

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Björn O. Nilsson', written in a cursive style.

Björn O. Nilsson

Verkställande direktör, professor

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är en fristående akademi med uppgift att främja teknisk och ekonomiska vetenskaper samt näringslivets utveckling. I samarbete med näringsliv och högskola initierar och förslår IVA åtgärder som stärker Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft. För mer information om IVA och IVAs projekt, se IVAs webbplats: www.iva.se.